

Musikken lærer dig at tro på dig selv

Jørgen Andersen, f. 1952, er uddannet fra Aarhus Seminarium i 1976 og har siden været musiklærer på Læssøesgades Skole i over 40 år. En skole han selv har gået på som barn. Jørgen har arbejdet med musikken i den obligatoriske musikundervisning og i skolens specialklasser. Jørgen har i over 20 år samarbejdet med tale/hørepædagog Kirsten Jørgensen om musikundervisning i specialklasserne.

Harmonikaen har været Jørgens trofaste følgesvend gennem alle årene, og i 2001 møder Jørgen harmonikaproducenten Beltrami på en tur til Italien med kompagnonen i "Tom og Jørgens Harmonikaer", Tom Steen Petersen. Dette lægger bunden for et langt venskab og til, at Jørgen begynder at importere Beltrami-harmonikaen til Danmark. Sideløbende med jobbet som musklærer har Jørgen undervist i harmonikaspil og spillet med en lang række orkestre bl.a. i Mila Mamo, der spillede jugoslavisk folkemusik. Jørgen har gennem alle årene været flittig deltager i Musklærerforeningens kurser såvel som andre kursustilbud.

beltrami.dk

Jørgen og Kirsten varmer op til fastelavn, 1987

Du har haft et langt liv med musik. Hvordan kom musikken ind i dit liv?

Da jeg var 10 år gammel, ønskede jeg mig brændende at spille på trompet; men da vi boede på 4. sal, sagde min far, at jeg i stedet kunne få en harmonika. Jeg begyndte at gå til undervisning hos forskellige dygtige undervisere Jarland og Wahle. Da min kammerat, som spillede trommer, opdagede min harmonika, lavede vi et band. I mit barndomshjem var der ikke andre, der spillede musik; men vi har altid sunget meget sammen.

Hvorfor valgte du at blive musklærer?

Først og fremmest har jeg altid elsket at spille musik. Jeg var ikke selv specielt glad for at gå i skole; men i slutningen af min skoletid oplevede jeg nogle dygtige lærere, som åbnede mine øjne op for, hvor fantastisk det kunne være at arbejde som lærer. De mennesker såede nogle frø, som gjorde, at jeg selv fik lyst til at være lærer. For at fuldende cirklen har jeg sidenhen undervist netop deres børn, og jeg har gjort alt, hvad jeg kunne, for at sende dem videre i musikens verden.

Hvordan var din tid på seminariet?

Jeg fik en del musikundervisning på seminariet. Gennem alle tre år fik jeg både holdundervisning på guitar og klaver samt en ugentlig halv times soloundervisning på harmonika og klarinet. Da jeg var færdig

på seminariet i 1976, havde jeg derfor en god bagage, som kunne bruges i den danske folkeskole. Da jeg blev færdiguddannet, fik jeg arbejde på Læssøesgades Skole, og der har jeg nu været i 40 år.

Motiverende for eleverne

Hvordan var din oplevelse af at skulle undervise børn i musik?

Jeg har altid brændt for musikken, og det gjorde det også nemt for mig at komme ud og undervise. Jeg er sikker på, at min begejstring for musikken også smittede af på børnene. Da jeg startede på skolen, var vi i en brydningstid. Mange lærere brugte de gamle sange, mens vi yngre nyuddannede kom ind med mere instrumental musik. Jeg fik bl.a. lov at købe xylofoner, kontrabas og congas til skolen, hvilket selvfølgelig var spændende og motiverende for eleverne. Men det gav problemer for mine kolleger, som syntes, at vi larmede usandsynlig meget, så det var måske lidt svært for dem, da musiklokalet var en integreret del af skolen og stødte op til almindelige klasselokaler.

Da vi havde larmet rundt i et par år, fik vi i 1979 lov at få bygget et egentligt musiklokale ved siden af skolen, så vi ikke generede nogen. Det krævede noget af et benarbejde at få det hele på plads og desuden at få bevilget instrumenter til lokalet. Men det var det hele værd; for musiklokalet har ligget samme sted siden.

De mennesker såede nogle frø, som gjorde, at jeg selv fik lyst til at være lærer.

Jeg er sikker på, at min begejstring for musikken også smittede af på børnene.

Jørgen og en musikelev spiller "salonmusik", 1980

44 *Specialklassebørn kan have forskellige sproglige, psykiske eller motoriske udfordringer; men uanset hvilke er musikken en fantastisk indfaldsvinkel til de børn.*

Folkemusikken kan noget særligt

Du har med din harmonika også spillet meget folkemusik - har du brugt den i din undervisning?

I starten brugte jeg rigtig ofte folkemusikken i min undervisning, fordi børnene længtes efter at danse. Op igennem 1990'erne har jeg desværre oplevet, at børnene ikke længere vil danse, måske fordi de er blevet mere blufærdige. Derfor er folkemusik og -dans også gledet mere ud af min undervisning. Jeg har dog også ofte brugt folkemusikken til arrangementer med voksne mennesker, og den kan noget særligt, fordi sange som 'Den toppede høne' og 'Doudlebska' giver børn og voksne lyst til at danse. Generelt elsker jeg jo min harmonika og de muligheder, den giver mig som lærer.

Du har også undervist specialklassebørn i musik.

Hvordan kom du til at arbejde med den målgruppe?

Jeg har altid tænkt, at det måtte være et spændende område, og derfor valgte jeg også dette som spe-

cial på seminariet. Sidenhen har jeg været enorm heldig med inspirerende og gode kolleger.

Jeg fik et rigtig godt samarbejde med Kirsten Jørgensen, som startede som tale/hørepædagog på Læssøesgades Skole i 1981. Hun har medvirket til at øge min forståelse for musikens betydning netop inden for specialundervisning og på den måde givet mig blod på tanden for dette arbejdsområde.

Børn med særlige behov

Hvad kan musik i forhold til børn med særlige behov?

Specialklassebørn kan have forskellige sproglige, psykiske eller motoriske udfordringer; men uanset hvilke er musikken en fantastisk indfaldsvinkel til de børn. Det er muligt at træne alle disse områder på en unik måde gennem musikken. Derudover gør motivationen i musikken, at børnene bliver ved med at arbejde, selv når det er svært. I 2005 blev Mike Højen endnu en af de kolleger, hvor det lykkedes at samarbejde om at bruge musikken rigtig meget i undervisningen. Vi havde eksempelvis nogle elever, som havde svært ved mange ting i skolen; men som oplevede, at de kunne fordybe sig i musikken. Hver morgen kom jeg tidligt og lukkede dem ind i musiklokalet, og da de kom i 5. klasse, var de et fasttømret rockband. Den selvtillid, som de opnåede ved at stå på scenen og trykke den af med noget, de rent faktisk kunne, var fantastisk at se.

Hvordan spiller musikken sammen med den faglige udvikling?

Det rent faglige er netop akilleshælen hos mange af de børn med særlige behov - læsning og stavning er ikke deres force. Mit fokus, og det, der bærer min undervisning, er dog ikke det faglige som hovedfokus; men derimod, at alle små mennesker skal lære at tro på sig selv. Når først selvtilliden er etableret, så kan det faglige hældes på. Jeg bruger langtidsbrevet brød som en metafor - de fleste af os holder af den sprøde skorpe og den gode krumme; men det tager sin tid. Det er dejligt, hvis ens barn kommer ud af 9. klasse med al sin faglighed på plads; men jeg ser hellere, at man først læ-

Jørgen Andersen og Jeppe Hougaard til indvielse af ny afdeling på skolen

rer at læse som 20-årig, end at man knækker midt over som 10-årig. Barnets tro på sig selv kommer forud for det faglige, og det er netop noget af det, som musikken kan hjælpe med at etablere. Jeg er også matematiklærer, og der er der ofte mere fokus på rigtigt og forkert. Det, jeg virkelig nyder ved musikken, er, at her er der så mange muligheder for at pege på noget, der var godt.

Kræver mindst to ildsjæle

Hvad skal der til, for at man får skabt en god musikkultur på en skole?

Det kræver minimum to ildsjæle - én er ikke nok. Skal du brænde igennem som musikmenneske og skabe traditioner på en skole, så skal der være to til at gjele hinanden op. Det er hårdt arbejde. Mange mennesker er lidt generte i dag og har nok sværere ved at give slip og fjolle end tidligere. Vi er meget seriøse og målrettede, hvilket også kan være fint i sig selv, men vi mangler lidt plads til skørheden. Måske skal man være gjort af et bestemt stof for at turde være lidt skør og gøre noget andet. Men det er noget, børn elsker, og jeg oplever desværre, at både børn og voksne har meget svært ved det i dag.

Hvilke traditioner har I opbygget på skolen?

Når det bliver jul, sidder jeg ofte med nissehue og harmonika og tager imod børn og voksne, når de møder ind på skolen. At sidde i hallen halv otte om morgenen og se smilene brede sig er guld værd. Bør-

nene kommer hen og snakker lidt eller synger med, og jeg tror på, at både børn og kolleger får en lige så god start på dagen, som jeg selv gør. Det gør dagen festlig. Derudover har vi mange andre traditioner som eksempelvis fastelavn, luciaoptog og forskellige andre julearrangementer - alt sammen akkompagneret af musik. Tidligere har vi også haft ugentlig morgensang, men det kræver tid, som blandt andet går fra undervisningen, og det er der nogen, der har svært ved at prioritere. Jeg er bange for, at der er for stort et fokus på det rent faglige, og det går ud over tiltag som eksempelvis morgensang.

Fordybelse giver meningsfuldhed

Hvad husker dine tidligere elever fra deres skoletid, når du møder dem som voksne?

De forløb, hvor vi har arbejdet med små musicals og teaterstykker, er noget, der virkelig sætter sig spor. I en overgang havde vi et samarbejde mellem special- og distriktsklasser, hvor vi endte ud med at optræde i Langenæskirken. Min oplevelse er, at når børnene får lov at fordybe sig og skabe noget, så bliver det meningsfuldt for dem, fordi de tager ejerskab. Omkring 3. klasse begynder eleverne at få en forståelse for, at musik er noget, de selv kan skabe, og ikke kun noget, der er en reproduktion af, hvad andre har lavet. Det er netop essensen, når vi har musicalforløb, hvor børnene selv laver kostumer, skaber musikken og spiller rollerne. Det er stolte børn, der står på sce-

Jeg bruger langtids-hævet brød som en metafor - de fleste af os holder af den sprøde skorpe og den gode krumme; men det tager sin tid. Det er dejligt, hvis ens barn kommer ud af 9. klasse med al sin faglighed på plads; men jeg ser hellere, at man først lærer at læse som 20-årig, end at man knækker midt over som 10-årig. Barnets tro på sig selv kommer forud for det faglige, og det er netop noget af det, som musikken kan hjælpe med at etablere.

Skal du ud og være musiklærer i dag, er det vigtigste, at du brænder for dit fag.

Det er fantastisk at undervise i musik; men det er også hårdt, fordi du konstant er omdrejningspunktet. Til gengæld får du et forrygende job!

nen og modtager applaus, og den følelse af ejerskab tager de med sig.

En livslang læringsproces

Hvad har det betydet for dig løbende at komme på forskellige kurser gennem din karriere?

At deltage i kurser har gjort, at jeg har kunnet holde gejsten oppe og været klar til fortsat at undervise i musik. Musik er et fag, som kræver en utrolig struktureret indsats, fordi man står alene med 25 børn, som alle gerne vil spille, synge og lave fis og ballade. Derfor kan man godt gå fra musiktimerne indimellem og føle sig godt brugt; men når man på et kursus lærer nye sange, teknikker eller instrumenter, så bliver man igen inspireret til sit fag. Det er lige så vigtigt for mig som underviser at blive inspireret, som det er for eleverne i folkeskolen at have inspirerende lærere. Generelt har jeg gennem kurser og efteruddannelse indgået i en livslang læringsproces. Derudover er der også det sociale samvær med andre undervisere, som skaber et fantastisk miljø. De mennesker, der kommer på et sådan kursus, kommer netop for at lade sig inspirere, og i samspil med et hav af dygtige undervisere skaber det et særligt miljø. Jeg har været heldig, at ledelsen på min skole har ladet mig komme af sted; men jeg har dog selv måttet lægge timerne i det.

Det lyder som om, at du har lagt meget arbejde uden for din egentlige arbejdstid. Er det en nødvendighed for at være en god musiklærer, at man på den måde investerer frivillige kræfter?

Det burde det ikke være; men med de begrænsede midler, som der desværre er i folkeskolen, bliver det

nogle gange nødvendigt. Når vi lavede musicals tidligere, var vi på skolen i døgn drift i to uger. Vi fik lov at lave musicalen; men det var, fordi vi arbejdede så meget på frivillig basis, at det kunne lykkes. Heldigvis var jeg privilegeret at have kolleger med samme holdning til arbejdet, og derfor har vi været flere om at bære læsset. Vi lagde vores kræfter, fordi vi ville gå på arbejde og have det sjovt. Personligt har jeg kun gjort det, jeg selv havde lyst til; men jeg har samtidig også stor forståelse for dem, der ikke vil gøre noget, de ikke får løn for. Jeg har generelt mødt den problematik mange gange, at tingene ikke har hængt sammen økonomisk; men at vi kun har kunnet udføre det ud af lyst og behov.

Du skal brænde for dit fag

Musiklæreruddannelsen er væsentlig anderledes i dag, end den var for 40 år siden. Hvad er dit råd til de kommende musiklærere?

Skal du ud og være musiklærer i dag, er det vigtigste, at du brænder for dit fag. Derudover er det en stor fordel at have et instrument, som du kan synge og spille med. Jeg har oplevet det som meget positivt at have et instrument, min harmonika, som jeg kan bevæge mig rundt med blandt eleverne samtidig med, at jeg har et instrument, der kan spille en melodi. Derfor vil mit råd være, at du kun skal blive musiklærer, hvis du er virkelig vild med musik, og dernæst, at du skal lægge kræfter i at lære et melodiinstrument godt at kende. Det er fantastisk at undervise i musik; men det er også hårdt, fordi du konstant er omdrejningspunktet. Til gengæld får du et forrygende job!

